

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΘΕΜΑ:

**Η ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ**

Φοιτητής:
ΛΥΓΔΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2011

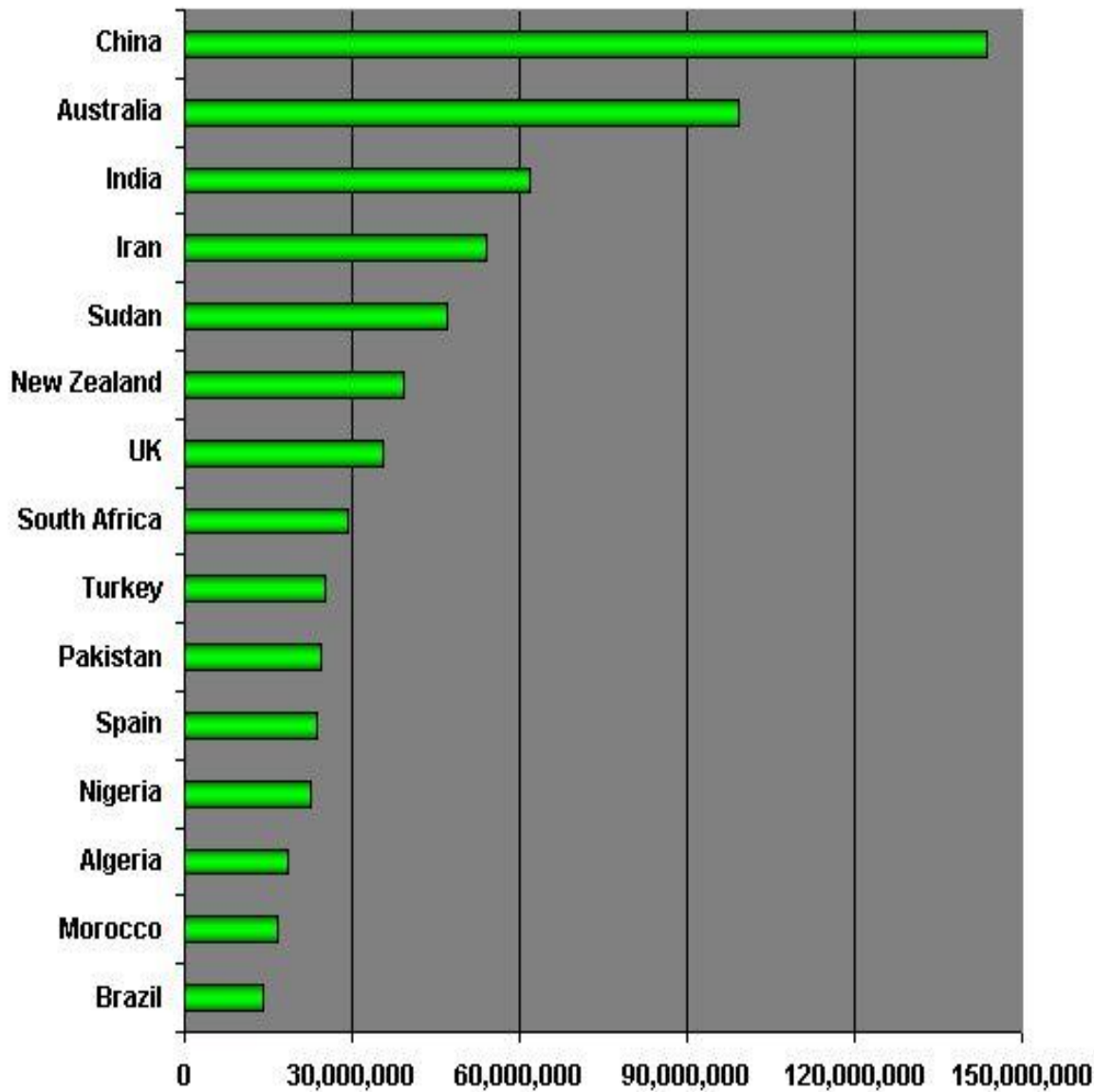

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ανασκόπηση-Πορεία εξέλιξης προβατοτροφίας στην Ελλάδα και παγκόσμια
- Η προβατοτροφία στον Νομό Ημαθίας. Έρευνα-Αποτελέσματα
  - Αξιολόγηση-Συμπεράσματα-Φωτογραφίες

1. Ανασκόπηση-Πορεία εξέλιξης προβατοτροφίας στην Ελλάδα και παγκόσμια

- Η γαλακτοπαραγωγή σαν κύρια κατεύθυνση καλύπτει τις χώρες της Ν. Ευρώπης, της Β. Αφρικής και της Μ. Ανατολής. Η κρεοπαραγωγή τις χώρες της Βόρειο-Κεντρικής Ευρώπης και των ΗΠΑ, ενώ στην Αυστραλία την κύρια παραγωγική κατεύθυνση αποτελεί η εριοπαραγωγή
- Το 40% περίπου του πληθυσμού των προβάτων είναι συγκεντρωμένο στην Ασία.
- Οι ιδιόζουσες εδαφοκλιματικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της χώρας μας επιτρέπουν την εκτροφή, προβάτων γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, που στο σύνολό τους καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες σε πρόβειο γάλα και κατά 84,0% τις ανάγκες της σε πρόβειο κρέας

- Τα εκτρεφόμενα πρόβατα στη Γη, είναι 2,5 φορές περισσότερα από τις αίγες. Οι μεγαλύτερες προβατοτροφικές χώρες είναι η Κίνα και η Αυστραλία, στις οποίες εκτρέφονται 136,4 και 79,0 εκατομμύρια πρόβατα, αντίστοιχα. Ακολουθούν, η Ινδία με 65,0, το Ιράν με 54,0 και το Σουδάν με 52,0 εκατομμύρια πρόβατα

- Σήμερα η χώρα μας κατέχει τη 2η, μετά την Ιταλία θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην παραγωγή πρόβειου γάλακτος με ετήσια παραγωγή 650.000 τόννους και την 4η στην παραγωγή πρόβειου κρέατος με παραγωγή 84.000 τόννων
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ελλειμματική σε πρόβειο γάλα. Γεγονός πάντως είναι ότι, όπου εμφανίζονται γαλακτοκομικά προϊόντα με βάση το πρόβειο γάλα, και ιδιαίτερα τυρί φέτα και γιαούρτη, αυτά γίνονται ανάρπαστα παρά τις υψηλές τιμές διάθεσής τους

2. Η προβατοτροφία στον Νομό Ημαθίας. Έρευνα-Αποτελέσματα

- Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 30 προβατοτροφικές μονάδες του Νομού Ημαθίας. Μέσω ενός ερωτηματολογίου έχουν δοθεί απαντήσεις από τους 30 προβατοτρόφους σε ερωτήσεις οι οποίες αφορούν: 1ον: την εκτροφή γενικά και σε σχέση με το περιβάλλον, 2ον: συγκεκριμένα την εκτροφή, 3ον: τη διατροφή του ποιμνίου, 4ον: την αναπαραγωγή του ποιμνίου, 5ον: α) την γαλακτοπαραγωγή, β) την κρεοπαραγωγή και γ) την εριοπαραγωγή του ποιμνίου, 6ον: την οικονομική σημασία και 7ον την υγιεινή του ποιμνίου.

Ηλικιακή κατάταξη των προβατοτρόφων.

Ηλικία		
18-29 ετών	1 προβατοτρόφος	3%
30-39 ετών	5 προβατοτρόφοι	17%
40-49 ετών	8 προβατοτρόφοι	27%
50-65 ετών	12 προβατοτρόφοι	40%
≥66 ετών	4 προβατοτρόφοι	13%
Σύνολο	30 προβατοτρόφοι	100%

- Παρατηρείται ότι οι περισσότεροι προβατοτρόφοι έχουν ηλικίες άνω των 40 ετών, που δείχνει ότι με τις δεδομένες συνθήκες (οικονομικές και κοινωνικές) αρκετοί νέοι στρέφονται σε άλλα επαγγέλματα εφόσον δεν επιθυμούν να «ρискάρουν» με τη δημιουργία νέων κτηνοτροφικών μονάδων. Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν ήδη εκτροφές οι οποίες δεν αποφέρουν αρκετό κέρδος (μικρότερες εκτροφές), οι νέοι που επενδύουν στις σπουδές τους, δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις εκτροφές των γονέων τους, συνεπώς και καταλήγουν σε πιθανή πώληση της ιδιωτικής επιχείρησής τους.

Μορφωτικό επίπεδο των προβατοτρόφων.

Δημοτικό	10 προβατοτρόφοι	33%
Γυμνάσιο	10 προβατοτρόφοι	33%
Λύκειο	5 προβατοτρόφοι	17%
ΑΕΙ	5 προβατοτρόφοι	17%
Σύνολο	30 προβατοτρόφοι	100%

- Στις περισσότερες μονάδες το μορφωτικό επίπεδο των παραγωγών δεν ξεπερνάει το γυμνάσιο και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι που ασχολούνται με τις προβατοτροφικές μονάδες είτε τις κληρονόμησαν από τους γονείς τους, είτε τις δημιούργησαν οι ίδιοι με σκοπό την βελτίωσή των κοπαδιών ύστερα από κατάλληλες διασταυρώσεις. Από τα δεδομένα αυτά, φαίνεται ότι οι μικρές μονάδες τίνουν προς εξαφάνιση, ενώ οι μεγαλύτερες μονάδες είναι εκείνες που συνεχίζουν να έχουν τα περισσότερα κέρδη.

Ιστορικό των εκτροφών.

Τις συνεχίζουν από τους γονείς	16 εκτροφές	53%
Συνεχίζουν από παππούδες	9 εκτροφές	30%
Συνεχίζουν από θείους	2 εκτροφές	7%
Την αγόρασαν οι ίδιοι	2 εκτροφές	7%
Την ξεκίνησαν οι ίδιοι	1 εκτροφές	3%
Σύνολο	30 εκτροφές	100%

- **Οικονομική κατάσταση των προβατοτρόφων:** Μέτρια, με λίγα κέρδη. Μερικοί απασχολούνται και σε άλλους τομείς της γεωργίας, όπως βαμβακοκαλλιέργεια, οπωροφόρα (ροδάκινα), αμπέλια κ.λ.π
- **Κλιματικές συνθήκες των περιοχών που χρησιμοποιούν το κοπάδι τους:** Καλές. Τα ζώα έχουν αρκετό χώρο για να μετακινηθούν καθώς οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν.

Το μέλλον των εκτροφών.

Δεν γνωρίζουν.	15 προβατοτρόφοι	50%
Θα την συνεχίσουν τα παιδιά τους.	9 προβατοτρόφοι	30%
Δε θα την συνεχίσει κανένας ή πιθανόν θα σβήσει η εκτροφή στα χέρια τους γερνώντας τα ζώα και πεθαίνοντας.	3 προβατοτρόφοι	10%
Θα την πουλήσουν.	2 προβατοτρόφοι	7%
Θα τη δώσει στον ανηψιό του.	1 προβατοτρόφος	3%
Σύνολο	30 προβατοτρόφοι	100%

- παρατηρείται ότι οι μικρότερες εκτροφές τείνουν να εγκαταλείπονται, εφόσον το κέρδος σε σχέση με τα έξοδα δεν είναι επαρκές, και το ανθρώπινο δυναμικό δεν μπορεί να συνεχίσει την φροντίδα των ζώων είτε λόγω ηλικίας, είτε λόγω αναζήτησης νέων πιο κερδοφόρων επιχειρήσεων. Συνήθως οι εκτροφές που συνεχίζουν από γενιά σε γενιά είναι εκείνες μεγαλύτερου μεγέθους κοπαδιού, στις οποίες και ασχολείται εντατικά ο άνθρωπος παράγοντας ακολουθώντας τις εξελίξεις που γίνονται είτε γενετικές, είτε διατροφικές κ.λ.π

Φυλές των εκτροφών.

Lacaune	6 εκτροφές	20%
Χιώτικα διασταυρω μένα με Lacaune	8 εκτροφές	26%
Χιώτικα διασταυρω μένα με κριάρια Φρισλανδί ας	11 εκτροφές	37%
Άρτας Φρισλανδό μορφο – Frisarta	5 εκτροφές	17%
Σύνολο	30 εκτροφές	100%

- Παρατηρείται, ότι η φυλή Λακών που είναι μία φυλή που εισήλθε σχετικά πρόσφατα στην χώρα μας, άρχισε να διασταυρώνεται με καλά αποτελέσματα με τις δικές μας φυλές, σημάδι που δείχνει ότι στο μέλλον, ίσως υπάρξει περαιτέρω αύξηση των παραγωγικών χαρακτηριστικών μέσω κατάλληλων διασταυρώσεων. Η φυλή Φριζάρτας, που είναι μία συνθετική φυλή και μόλις το 1999 καθιερώθηκε το Γενεαλογικό της Βιβλίο, έχει σταθεροποιηθεί και προσαρμόζεται άριστα στις ζώνες της Άρτας και της Πρέβεζας, αλλά όμως βλέπουμε ότι επεκτείνεται και σε ευρύτερες περιοχές όπως παρατηρείται και στον Νομό Ημαθίας, όπου παραγωγοί επενδύουν στην συγκεκριμένη φυλή.

Μέγεθος των εκτροφών.

1-20 πρόβατα	-	-
21-50 πρόβατα	-	-
51-100 πρόβατα	3 εκτροφές	10%
101-200 πρόβατα	2 εκτροφές	7%
201-300 πρόβατα	10 εκτροφές	33%
≥300 πρόβατα	15 εκτροφές	50%
Σύνολο	30 εκτροφές	100%

- **Αριθμός ατόμων που απασχολούνται στις εκτροφές:** Ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται αποκλειστικά με την εκτροφή καθόλη την διάρκεια του έτους είναι 2 άτομα για τις 15 εκτροφές, 3 άτομα για τις 10 εκτροφές, 4 άτομα για 4 εκτροφές, και 1 άτομο για μία εκτροφή.
- **Στις περιόδους αιχμής,** δηλαδή τους καλοκαιρινούς μήνες 10 εκτροφές προσθέτουν ακόμα 1 άτομο (δηλαδή γίνονται 3) το οποίο βοηθάει στην άμελξη, 15 εκτροφές παραμένουν με 2 άτομα όλο το χρόνο, 4 εκτροφές έχουν όλο τον χρόνο 4 άτομα και 1 εκτροφή αυξάνει τα άτομα της από 1 σε 2.

Οι χρησιμοποιούμενες βοσκήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούν οι προβατοτρόφοι.

Ενοικιαζόμενη	9	30%
Κοινοτική-δημοσίου	8	27%
Ιδιόκτητη	1	3%
Συνδυασμός των παραπάνω	12	40%
Σύνολο	30	100%

- Η βοσκήσιμη έκταση που χρησιμοποιείται από τους περισσότερους προβατοτρόφους είναι πεδινή. Το χειμώνα, κρατάνε τα ζώα σταβλισμένα τον περισσότερο καιρό, που οι συνθήκες δεν επιτρέπουν τη βόσκηση
- Παρατηρείται ότι οι περισσότερες βοσκήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούν οι προβατοτρόφοι, είναι συνδυασμός ενοικιαζόμενων, κοινοτικών-δημοσίου, και ιδιόκτητων εκτάσεων

Οι βοσκήσιμες εκτάσεις που χρησιμοποιούν οι προβατοτρόφοι

Ξεχωριστή βοσκήσιμη έκταση χειμώνα-καλοκαίρι	13	43%
Την ίδια	17	57%
Σύνολο	30	100%

Οι βοσκήσιμες εκτάσεις (στρέμματα) που χρησιμοποιούν οι προβατοτρόφοι

<10	-	-
11-50	4	13%
51-100	8	27%
≥101	18	60%
Σύνολο	30	100%

Απώλειες του κοπαδιού μετά τον απογαλακτισμό.

<10	7 εκτροφές	23%
11-50	16 εκτροφές	54%
≥51	7 εκτροφές	23%
Σύνολο	30 εκτροφές	100%

- Συνιστάται στους παραγωγούς, για μικρότερες απώλειες του κοπαδιού μετά τον απογαλακτισμό, να χρησιμοποιούν ιδιαίτερο διαμέρισμα και όχι κοντά με αυτό των μητέρων τους ώστε να μην τις βλέπουν και ούτε να ακούν τα βελάσματά τους για να μην επιτείνεται το «στρες» του απογαλακτισμού.
- Επίσης ο παραγωγός θα πρέπει να προσέχει για τυχόν μειώσεις του βάρους των αμνών και να φροντίζει για την σωστή διατροφή τους.

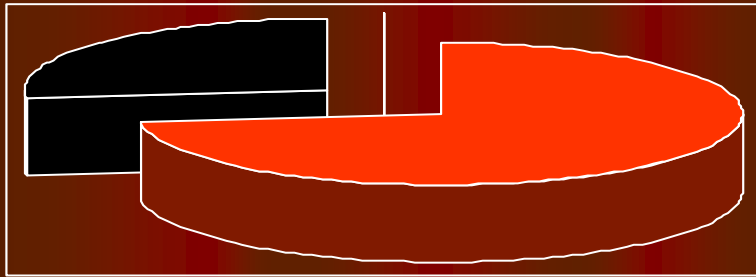
Ποσότητα συμπυκνωμένων ζωοτροφών ημερησίως ανά κεφαλή.

301-600 γρ.	15 εκτροφές	50%
601-100 γρ.	10 εκτροφές	33%
≥1.001 γρ.	5 εκτροφές	17%
	30	100%

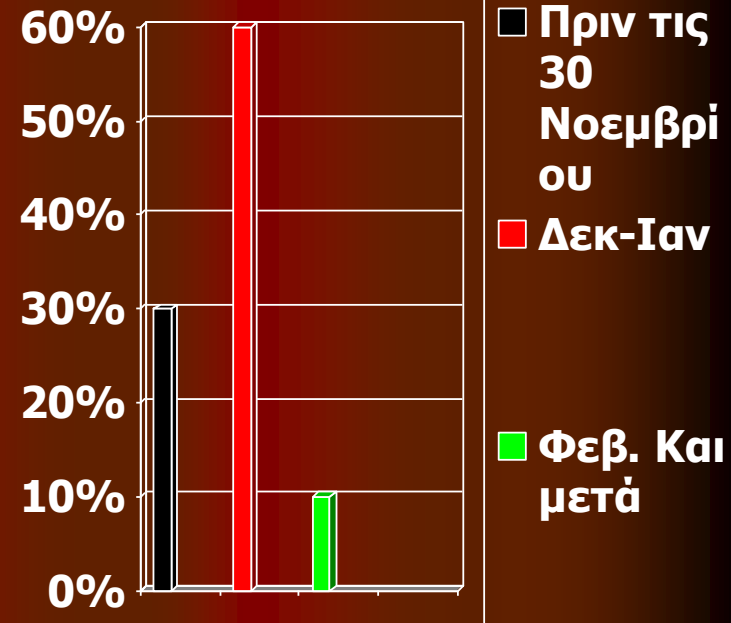
Έναρξη χορήγησης ποσότητας συμπυκνωμένων ζωοτροφών σε σχέση με τον τοκετό.

1 μήνα πριν τον τοκετό	25 εκτροφές	83%
15 μέρες πριν τον τοκετό	5 εκτροφές	17%
Με τον τοκετό	-	-
Σύνολο	30	100%

Η διατροφή στο στάδιο του τοκετού επηρεάζει σημαντικά το ποσοστό σύλληψης και την τιμή ωθηλακιορρηξίας. Συστήνεται μία ενισχυμένη διατροφή (Flushing) των προβατίνων περίπου ένα μήνα πριν την έναρξη των οχειών και κατά την διάρκεια αυτών, ανάλογα με τη σωματική κατάσταση των προβατίνων. Στην περίπτωση των αδύνατων προβατίνων, η ενισχυμένη διατροφή πρέπει να αρχίζει νωρίτερα. Με αυτήν την τακτική, επιτυγχάνεται και ομαδοποίηση των οργασμών μέχρι ένα βαθμό.

■ **73% έτοιμα μίγματα ζωοτροφών εργοστασίου**
■ **27% δικά τους μίγματα ζωοτροφών**

- Οι 8 από τους 30 προβατοτρόφους χορηγούν δικά τους μίγματα συμπυκνωμένων ζωοτροφών, τα οποία αλέθονται και προστίθενται βιταμίνες και ιχνοστοιχεία. Οι υπόλοιποι 22 χορηγούν έτοιμα μίγματα εργοστασίου. Η ποσότητα των ιδιοπαραγόμενων μιγμάτων των συμπυκνωμένων ζωοτροφών φτάνει κατά μέσο όρο τους 30 τόνους.
- Η κύρια περίοδος των τοκετών πραγματοποιείται κυρίως κατά τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο, ενώ έχουμε γεννήσεις και από τον Φεβρουάριο και μετά σε μικρότερα ποσοστά. Το ποσοστό των προβατινών που γεννούν κατά την κύρια περίοδο των τοκετών ανέρχεται σε 60%.

Ποσοστό αρνιών που κρατούνται για ανανέωση ή αγοράζονται κατά έτος με το σύνολο των ενήλικων ζώων του κοπαδιού.

<15%	18 εκτροφές	60%
16-20%	10 εκτροφές	33%
≥21%	2 εκτροφές	7%
Σύνολο	30	100%

Διάρκεια θηλασμού για τα αρνιά.

1 μήνας	20 εκτροφές	67%
2 μήνες	10 εκτροφές	33%
Σύνολο	30	100%

Στις περισσότερες γαλακτοπαραγωγικές εκτροφές, η διάρκεια θηλασμού των αρνιών είναι περίπου 30 μέρες. Δε συστήνεται ο απογαλακτισμός των αρνιών νωρίτερα γιατί δεν ολοκληρώνεται επαρκώς η ανάπτυξη του πεπτικού συστήματος.

Ποσοστά θανάτων αρνιών στον ΤΟΚΕΤΟ.

<3%	5 εκτροφές	17%
4-5%	15 εκτροφές	50%
≥6%	10 εκτροφές	33%
Σύνολο	30	100%

- Συνίσταται οι προβατίνες που πρόκειται να γεννήσουν να μην εξέρχονται στη βοσκή, τουλάχιστο την τελευταία εβδομάδα, αλλά να παραμένουν μέσα στο προβατοστάσιο σε ιδιαίτερο χώρο ο οποίος προηγουμένως έχει καθαρισθεί και απολυμανθεί, και έχει τοποθετηθεί καθαρή και μαλακή στρωμνή.
- Ο προβατοτρόφος πρέπει να αφήνει την προβατίνα να γεννήσει μόνη της και να μην επεμβαίνει να επισπεύσει τον τοκετό παρά μόνο σε περίπτωση ανάγκης.
- Οι περισσότεροι τοκετοί συνήθως γίνονται την νύχτα και χρειάζεται παρακολούθηση ιδιαίτερα σε βελτιωμένες φυλές με υψηλές πολυδυμίες γιατί μπορεί να δημιουργηθούν κάποιες επιπλοκές με τον τοκετό.
- Μετά τον τοκετό, ο προβατοτρόφος πρέπει να ελευθερώσει το στόμα και τη μύτη από τις βλέννες και να αποκόψει τον ομφάλιο λώρο. Πρέπει να βοηθήσει το νεογέννητο να θηλάσει και να εξακριβώσει κατά πόσο η μητέρα του το αποδέχεται.
- Σε περίπτωση που το αρνί δεν θηλάζει όλο το γάλα της μητέρας του για διάφορους λόγους, πρέπει ο προβατοτρόφος να αρμέγει το υπόλοιπο γάλα, για να αποφευχθούν τυχόν μαστίτιδες.

Οι μέθοδοι απογαλακτισμού των αρνιών.

Βίαη	28 εκτροφές	93%
Σταδιακή	2 εκτροφές	7%
Σύνολο	30	100%

- Στις γαλακτοπαραγωγικές εκτροφές, ο απογαλακτισμός γίνεται συνήθως στις 40-50 ημέρες, και είναι απότομος (βίαιος). Στη χώρα μας ο απογαλακτισμός των αμνών που προορίζονται για εμπορία, συμπίπτει με τη σφαγή αυτών.
- Οι αμνοί που πρόκειται να κρατηθούν για ανανέωση του ποιμνίου, καλό θα είναι να απογαλακτίζονται σταδιακά, μειώνοντας προοδευτικά τον χρόνο παραμονής των αμνών με τη μητέρα τους σε ένα διάστημα 5-10 ημερών.
- Με τον σταδιακό απογαλακτισμό, επιτυγχάνεται μείωση του «στρες» και συνεπώς δεν έχουμε απώλεια βάρους ούτε κάμψη ανάπτυξης.
- Δεν πρέπει ο απογαλακτισμός να γίνεται πριν τις 30 μέρες, γιατί τότε ολοκληρώνεται η ανάπτυξη του πεπτικού συστήματος και είναι σε θέση να τραφούν με στερεά τροφή.

Ποσοστά θανάτων αρνιών κατά τη διάρκεια του θηλασμού.

<3%	3 εκτροφές	10%
4-5%	18 εκτροφές	60%
≥6%	9 εκτροφές	30%
Σύνολο	30	100%

Ποσοστά θανάτων αρνιών μετά τον απογαλακτισμό.

<3%	9 εκτροφές	30%
4-5%	12 εκτροφές	40%
≥6%	9 εκτροφές	30%
Σύνολο	30	100%

- Κατά την διάρκεια του θηλασμού, ο παραγωγός συνίσταται να προσέχει τα αρνιά, για τυχόν μείωση του βάρους τους, καθώς και τις προβατίνες για τυχόν ανορεξίες, οι περιέργες συμπεριφορές. Σε περιπτώσεις που το αρνί γεννήθηκε πολύ μικρό και δεν μπορεί να θηλάσει όλο το γάλα, ή η προβατίνα παράγει πολύ γάλα, πρέπει να γίνεται άρμεξη του περίσσιου γάλακτος για να μην δημιουργηθούν μαστίτιδες και κατά συνέπεια προβλήματα με την άμελη των αρνιών που οδηγούν στο θάνατο.
- Για να μειωθούν τα ποσοστά θανάτων των αρνιών μετά τον απογαλακτισμό, ο παραγωγός, εφόσον έχει αποφασίσει να στείλει έναν αριθμό αμνών για σφαγή, καλό είναι να περιμένει πρώτα 10-15 μέρες για να αποκατασταθεί ο ρυθμός κανονικής ανάπτυξης.

Οι τιμές που πουλάνε οι προβατοτρόφοι

- Τιμή γάλακτος 0,90 ευρώ ανά kg.
- Τιμή κρέατος αρνιού 7 ευρώ ανά kg
- Τιμή κρέατος ζυγουριού 6 ευρώ ανά kg
- Τιμή κρέατος ηλικιωμένου ζώου 2 ευρώ ανά kg.
- Το μαλλί των ζώων, πωλείται σε χαμηλή τιμή, 0,20-0,40 ευρώ ανά kg.
- Οι τιμές των ζώων που δίνουν ζωντανά είναι:
αμνάδας έτοιμης για οχεία 90 ευρώ ανά ζώο,
ενήλικης προβατίνας 130 ευρώ ανά ζώο, κριού 160
ευρώ ανά ζώο.

Οι τιμές που αγοράζουν τις χρησιμοποιούμενες ή χονδροειδείς τροφές

- Μηδική 0,15 ευρώ ανά kg.
- Βαμβακόπιτα 0,25 ευρώ ανά kg.
- Σίτος-κριθή-καλαμπόκι 0,20 ευρώ ανά kg.
- Έτοιμες ζωοτροφές προβάτων 0,30 ευρώ ανά kg.
- Έτοιμες ζωοτροφές αρνιών 0,30 ευρώ ανά kg.

Έσοδα προβατοτρόφων

Όσοι έχουν περίπου 200 ζώα

- Από το γάλα 12.000 ευρώ/έτος.
- Από το κρέας του αρνιού 5.000 ευρώ/έτος.
- Το κρέας των ηλικιωμένων ζώων τους αποφέρει άλλα 1.000 ευρώ/έτος.
- Όλα τα υπόλοιπα (αμνάδες για οχεία, ενήλικες προβατίνες, κριοί) άλλα 1.000 ευρώ περίπου/έτος.

Όσοι έχουν περίπου 400 ζώα

- Από γάλα είναι 16.000-18.000 ευρώ.
- Από κρέας άλλες 10.000-11.000 ευρώ.
- Το κρέας των ηλικιωμένων ζώων τους αποφέρει άλλα 2000 ευρώ/έτος.
- Όλα τα υπόλοιπα τους αποφέρουν άλλες 2.000 ευρώ περίπου.

Έξοδα προβατοτρόφων

Όσοι έχουν περίπου 200 ζώα

- Για ενοίκια βοσκής στα 50 με 60 ευρώ ανά στρέμμα δηλαδή γύρω στα 1.000-2.000 ευρώ/έτος κατά μέσο όρο.
- Για υπάλληλο, όσοι έχουν τους καλοκαιρινούς μήνες, από 650 ευρώ το μήνα, άρα για 3 μήνες 2.000 ευρώ.
- Για ζωοτροφές 5.000 ευρώ/έτος.
- Για φάρμακα 400-500 ευρώ/έτος.
- Για συντήρηση εγκαταστάσεων άλλα 500 ευρώ/έτος.
- Τα κέρδη για αυτούς είναι από 6.000 έως 10.000 ευρώ ετησίως.

Όσοι έχουν περίπου 400 ζώα

- 10.000-14.000 ευρώ για ζωοτροφές.
- 700-800 ευρώ για φάρμακα-εμβόλια.
- 1.000-2.000 ευρώ για τη συντήρηση των εγκαταστάσεων.
- 2.000 ευρώ ενοίκιο/έτος.
- Τα κέρδη για αυτούς είναι 7.000 έως 15.000 ευρώ ετησίως

Συμπεράσματα

- Στις διασταυρώσεις φυλών όπως οι κριοί Φριсланδίας με προβατίνες εγχώριων φυλών, παρατηρείται βελτίωση της F1 γενιάς όσον αφορά την γαλακτοπαραγωγή και την πολυδυμία των εγχώριων φυλών.
- Οι διασταυρώσεις των φυλών με συμμετοχή μίας φυλής πέραν του 50%, έχει αρνητικά αποτελέσματα στη γαλακτοπαραγωγή (μείωση), στη πολυδυμία, στη κρεοπαραγωγή (ανάλογα των παραγωγικών χαρακτηριστικών της φυλής). Η μείωση είναι ανάλογη με το ποσοστό στο οποίο η φυλή συμμετείχε στο γονότυπο των διασταυρωμένων ατόμων.
- Το μέλλον των εκτροφών στις περισσότερες μονάδες είναι αβέβαιο. Με τις τωρινές συνθήκες που επικρατούν, οι προβατοτρόφοι δεν γνωρίζουν αν τα έσοδά τους θα είναι ανάλογα των εξόδων τους, ή θα μειωθούν περισσότερο.
- Η πολυδυμία στις εκτροφές, όπως και η γαλακτοπαραγωγή, είναι αυξημένες σε σχέση με το παρελθόν. Σε αυτό συμβάλει το γεγονός ότι γίνονται διασταυρώσεις στις εγχώριες φυλές, με ξενικές φυλές που εμφανίζουν βελτιωμένα γενετικά χαρακτηριστικά. Στην χώρα μας γίνονται ανεξέλεγκτες διασταυρώσεις με αποτέλεσμα να μην μπορεί να προσδιοριστεί ο γονότυπος των γενεών.

- Στις μεγάλες προβατοτροφικές μονάδες, χρησιμοποιούνται οι βαριές κατασκευές, οι οποίες είναι κατασκευασμένες με μπετόν και σιδηροκατασκευές με τούβλα ή πάνελ. Σε άλλες μονάδες, βασικό υλικό κατασκευής είναι το ξύλο (ξυλοκατασκευές) το τσιμεντο, και οι λαμαρίνες.
- Η περίοδος τοκετών δεν είναι πάντα συγκεκριμένη, τις περισσότερες φορές όμως γίνεται την περίοδο Δεκέμβριος-Ιανουάριος.
- Στις περισσότερες μονάδες η αιτία απομάκρυνσης είναι το γήρας. Σε άλλες περιπτώσεις, ασθένειες όπως η μαστίτιδα (στις μεγαλύτερες μονάδες κυρίως όπου είναι δύσκολος ο καθημερινός έλεγχος) πλήττουν τις μονάδες.
- Το μαλλί δεν αξιοποιείται, και σε ελάχιστες περιπτώσεις πωλείται προς 0,20 ευρώ το κιλό, ειδάλλως πετιέται ή χαρίζεται.
- Στις περισσότερες μονάδες δεν πληρούντε όλες οι προϋποθέσεις σωστής λειτουργίας, κυρίως λόγω οικονομικού παράγοντα, παρόλα αυτά γίνονται οι βασικές εργασίες όπως το ασβέστωμα, η απολύμανση, η ρύθμιση υγρασίας, ο καλός αερισμός/φωτισμός. Η υγρασία μέσα στο προβατοστάσιο πρέπει να κυμαίνεται γύρω στο 60%.
- Στα εμβόλια που πραγματοποιούνται κατά των διαφόρων ασθενιών, συμπεριλαμβάνεται το εμβόλιο της στρουμπάρας (εντεροτοξιναιμία), της παρμάρας (λοιμώδης αγαλαξία), αλλά και διάφορα εμβόλια του εμπορίου εναντίων κρυολογημάτων.

Φωτογραφίες των προβάτων και των μονάδων τους.

Πρόβατο φυλής Χίου

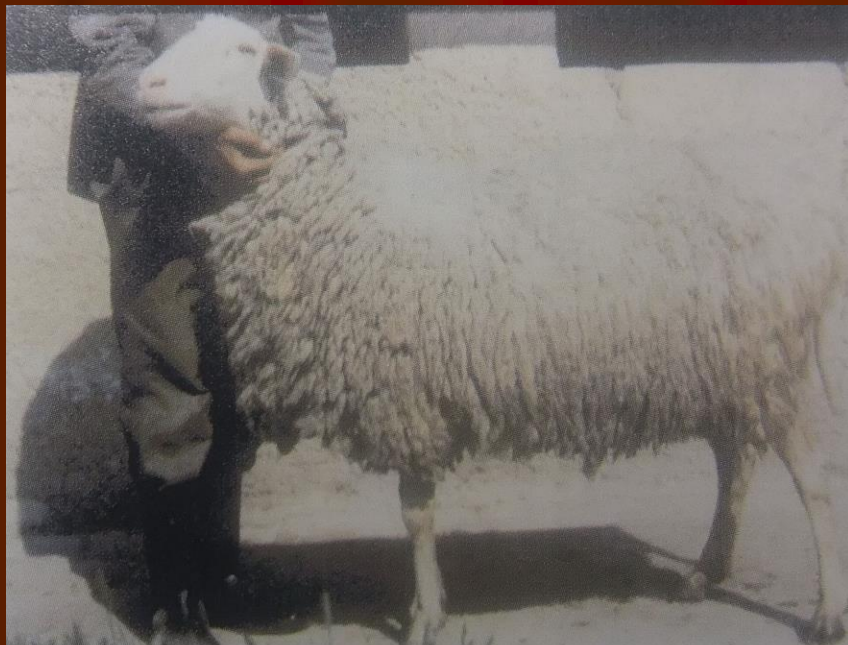
- Εκτρέφεται υπό οικόσιτη μορφή, στο νησί της Χίου.
- Γαλακτοπαραγωγή 180-200 κιλά.
- Πολυδυμία 1,8-2.
- Χρησιμοποιείται σε διασταυρώσεις για αύξηση γαλακτοπαραγωγής και της πολυδυμίας.

Φυλή Άρτας (Φριζάρτα)

- Συνθετική φυλή. περιέχει αίμα Ανατολικής Φρισλανδίας (50%) Χιακής φυλής (25%) και με επιφύλαξη το υπόλοιπο 25% από τις αβελτίωτες και βελτιωμένες εγχώριες φυλές (Βλάχικη, Καραμάνικη, Καραγκούνικη, Ζακύνθου κλπ.) και της φυλής Σαρδηνίας
- Η γαλακτοπαραγωγή ανέρχεται σε 330kg και η πολυδυμία είναι υψηλή με συντελεστή 1.92

Φυλή Ανατολικής
Φρισλανδίας

- εκτρέφεται στην ομώνυμη περιοχή της Ανατολικής Φρισλανδίας.
- Μέση απόδοση 500-600 κιλά γάλα
- Πολυδυμία υψηλή με συντελεστή 2.
- Παραγόμενο γάλα χαμηλή λιποπεριεκτικότητα 6-6,5%.
- Η διασταύρωση με εντόπιες φυλές παρουσιάζουν μεγαλύτερη αντοχή από τα καθάραιμα, υψηλότερες αποδόσεις.

Φυλή Lacaune

- Γαλλική φυλή.
- Το 1960 η μέση γαλακτοπαραγωγή ήταν 80 κιλά. Σήμερα φθάνει τα 250-300 κιλά.
- Λιποπεριεκτικότητα 7,5%
- Πολυδυμία μέτρια 1,3-1,5
- Από τα ελάχιστα σημερινά δεδομένα των διασταυρώσεων της φυλής αυτής με εντόπιες ελληνικές, προκύπτουν καλά αποτελέσματα.

Το κοπάδι προβάτων του κ. Σερεμέτα στην ορεινή περιοχή του Τριπόταμου Βεροίας.

Το κοπάδι του κ. Χειμώνα στην περιοχή Ασώματα Βεροίας.

Το κοπάδι του κ. Τσιαμήτρου στην περιοχή Κομνήνιο Βεροίας.

Ο χώρος σταβλισμού στη μονάδα του κ. Φουνταλή όπου τα ζώα ζουν σε κοινό χώρο.

Ο χώρος σταβλισμού στη μονάδα του κ. Φουνταλή όπου τα ζώα ζουν σε κοινό χώρο.

Αμελκτήριο τύπου Caroussel
στη μονάδα του κ. Φουνταλή.

**Ο κ. Κωνσταντίνος Τζήμας
απαντάει στα ερωτηματολόγια.**

Το κοπάδι προβάτων του κ.
Σερεμέτα στην ορεινή περιοχή του
Τριπόταμου Βεροίας.

Εξωτερική όψη της μονάδας του κ. Φουνταλή.

Σταβλικές εγκαταστάσεις στην ορεινή περιοχή του Τριπόταμου Βεροίας.

Σταβλικές εγκαταστάσεις στο Δ.Δ. Κουμαριάς.

Σταβλικές εγκαταστάσεις του κ. Σερεμέτα στον Τριπόταμο Βεροίας.

**Σταβλικές εγκαταστάσεις του κ. Σερεμέτα στον
Τριπόταμο Βεροίας.**

Κουτάβια του κ. Σερεμέτα που προορίζονται για Τσομπανόσκυλα στον Τριπόταμο Βεροίας.

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Φατούρα στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Φατούρα στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Φατούρα στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας.

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Κίρτσου στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Κίρτσου στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας

Σταβλικές εγκαταστάσεις κ. Φουνταλή στο Κάτω Βέρμιο (Σέλι) Βεροίας.

Σας ευχαριστώ πολύ για το
χρόνο σας